

Ülkemizde Vergi Gelirleri ve Yeni Uygulamalar

Hande UZUNOĞLU

Vergi, yüzyıllar boyunca devletlerin en önemli ve sağlam gelir kaynakları olmuştur.

Geçmiş zamanda kimi hükümdarlıklarda halkın üzerine koyduğu ağır bir yük olarak görülmüştür.

Her ne kadar geçmişte ağır bir yük olarak görülse de vergiler devletlerin kamu faaliyetlerini gerçekleştirmesi için önemli bir finans kaynağıdır.

Bu tanımlamalara göre vergi kaçınılmaz bir gereçtir.

Türk vergi gelir sistemleri arasında dolaylı ve dolaysız olarak adlandırılan vergiler yer almaktadır.

Dolaysız vergiler; Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi, Emlak Vergisi, Veraset ve İntikal Vergisi ve Motorlu Taşıtlar Vergisi olarak kategorize edilmiştir.

Dolaylı vergiler ise mal ve hizmetlerden ve dış ticaretten alınan vergiler olarak değerlendirilmektedir.

Mal ve Hizmetlerden Alınan Vergiler:

- Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi
- Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV)
- Damga Vergisi
- Harçlar

Dış Ticaretten Alınan Vergiler:

- Gümrük Vergisi
- Akaryakıt Gümrük Vergisi
- Tek ve Maktu Vergi
- İthalden Alınan KDV

Günümüzde en çok bilinen Katma Değer Vergisi (KDV), malların ve hizmetlerin satışından alınan ve vergi indirimine imkan sağlayarak değer artışını temel alan bir satış vergisidir.¹

İlk olarak 18. yüzyılda Fransa'da uygulamaya konulan KDV dünyada en hızlı yayılan vergilerden biri olmuştur. Fransa'da uygulanmaya başlanmasının ardından da

¹ Aydemir Birol, Türkiye'de Katma Değer Vergisi Uygulamasının Değerlendirilmesi, Ankara DPT

Almanya başta olmak üzere diğer Avrupa Birliği ülkelerinde kullanılmaya başlanmıştır.

Ülkemizde ise bu uygulamanın hayata geçirilmesi 1985 yılında olmuştur. Sağladığı gelir bakımından ülkemizin ikinci büyük vergisidir.

KDV, yürürlüğe girdikten 1 yıl sonra çok oranlı olarak uygulamaya devam edilmiştir.

Günümüzde devletler görev ve sorumluluklarını yerine getirebilmek için daha çok gelire ihtiyaç duymaktadır. Bunun önemli bir kısmını da tahsil edilen vergilerden karşılayabilmektedir.

Vergi sistemleri ise ülkelerin siyasi, hukuki, iktisadi ve sosyal etkiler üzerinde şekillenir. Saydığımız bu unsurlar bakımında benzer olan ülkelerin vergi sistemlerinin de aynı olması muhtemeldir.

Türkiye’de vergi sistemi Cumhuriyet’in kuruluşundan sonra Avrupa ülkeleri örnek alınarak oluşturulmuştur.

Günümüze kadar vergi sisteminde yapılan değişiklikler ve yenilikler ile en uygun vergi sistemi yaratılmaya çalışılmıştır.

Çağdaş ekonomilerde vergi ödeme gücünü kavrayabilmek ve devletlerin artan gelir gereksinimini karşılayabilmek için çok vergili sistemin uygulandığını görmekteyiz. Bu sistem ülkemizde de uygulanmaktadır.

Ülkemizde vergi konusu üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Nitekim bütçe gelirleri içerisinde verginin payı oldukça yüksektir.

Gelir İdaresi Başkanlığı verilerine göre 2004 yılında 101 milyar YTL, 2005 yılında 119 milyar YTL’lik vergi geliri elde edilmiştir.

Merkezi Yönetim Bütçesine göre 2006 yılı vergi gelirlerinin 146.4 milyar YTL olacağı tahmin ediliyor.

2006 yılının ilk 2 ay vergi gelirleri net tahsilatı 2005 yılının aynı dönemi ile karşılaştırılmalı olarak aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. Ocak-Şubat Dönemi Vergi Gelirleri Net Tahsilatı (Bin YTL)

YIL	Ocak	Şubat
2005	7.590.705	7.553.889
2006	9.075.822	9.825.286

Kaynak: Gelir İdaresi Başkanlığı

Vergide Yeni Uygulamalar

2006'dan itibaren üç yıllık bir dönemi kapsayan ve kamu harcamalarının etkin bir şekilde önceliklendirilmesine dayanan "çok yıllık bütçeleme sistemine" geçilmesi ile konsolide bütçe uygulamasına son verilmiştir.²

Bunun yanı sıra vergilerde bazı değişikliklerin yapıldığını görüyoruz.

İlk olarak Kurumlar vergisinde tek seferde 10 puan düşürülerek yüzde 30 olan oranın yüzde 20'ye indirileceği açıklandı ve Kurumlar vergisi kanun taslağı hazırlandı.

Buna göre tasarıda; daha önceki Kurumlar Vergisi Yasası'na göre basitleştirilmiş indirim ve istisnalar ile muafiyetler ayrı maddelerde yer almakta olup istisna, indirim ve muafiyetlere belli bir kısıtlama getirilirken, örtülü sermaye kavramına yeni bir açıklama getirilmiştir.³

Yapılacak değişikliklerle, ülkemizin yabancı sermaye çekme konusunda rekabet içinde olduğu diğer gelişmekte olan ülkeler ile arasındaki mevzuattan kaynaklanan eksikliklerin en önemlilerinden biri ortadan kaldırılmış olacaktır.

Kurumlar vergisinde yapılan indirimin önemli bir rekabet avantajı sağlayacağına inanılıyor. Çünkü vergide hedeflenen, yatırımları özendiren düşük oranlı ancak geniş tabanlı bir vergi sistemine yönelmektir.

Kurumlar vergisindeki indirim ile beraber yatırım yapanları teşvik etmek için uygulanan yatırım indirimi (yapılan yatırım miktarının kardan düşüldükten sonra vergi matrahının oluşturulmasıdır) uygulaması da ortadan kaldırıldı. 5479 sayılı Kanun ile 10 Nisan 2006 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdi

Ülkemizde işsizliğin önüne geçilemediği ve AB koşullarına uyum sağlamak için yeni yatırımların yapılmasının gerektiğini düşündüğümüzde böyle bir uygulamanın ne kadar doğru olduğu tartışılır.

Vergi sistemindeki önemli değişikliklerden birisi de gelir vergisinde yapıldı. Bilindiği üzere gelir vergisi mükellefin vergi ödeme kabiliyetini esas tutan, beyan esasına dayanan bir vergi çeşididir.

Gelir vergisinde yapılan değişiklik ise en yüksek oranın yüzde 40'tan yüzde 35'e düşürülmesidir.

Yapılan bu değişikliğe göre önceki uygulamada ücretliler ve ücret dışı gelirler için olan iki ayrı tarife artık uygulanmayacak. Buna göre yeni uygulama tarifesi şu şekilde olacak:

- ◇ 40.000 YTL'den üzerindeki kısımdan %35,
- ◇ 40.000 YTL ile 18.000 YTL arasından %27,

² Gençyürek Levent, Yaşamda Vergi

³ Kurumlar Vergisi Yasa Tasarısı Son Şeklini Aldı, Vergi.net

- ◇ 18.000 YTL ile 7.000 YTL arasındaki kısımdan %20 ve
- ◇ Yıllık geliri 7.000 YTL'ye kadar olanlardan %15 vergi alınacak.

Yeni uygulamada ücretlilerin dışında kalanlar için vergi oranı yüzde 20'den yüzde 15'e düşürülürken ücretlilerde bu oran yine yüzde 15 olarak kaldı.

2006 yılında, menkul sermaye gelirlerinin vergilendirilmesi de basitleştirildi.

Yeni sistemde, kamu kağıtlarından elde edilen gelirler de dahil olmak üzere tüm menkul kıymet gelirleri, geliri kimin elde ettiğine bakılmaksızın yüzde 15 oranında bir nihai vergilemeye tabi tutuluyor.

Bu şekilde vergi tabanının genişletilip yatırım kararlarını etkileyen farklılıkların ortadan kaldırılacağı belirtilmektedir.

Bu değişiklikler ile birlikte vergi idarelerine ve mükelleflere büyük kolaylık sağlayan E-Beyanname uygulaması da yaygınlaştırılarak devam ediyor.

Maliye Bakanlığı verilerine göre 12 Aralık 2005 tarihi itibarıyla internet ortamında alınan beyannamelerin sayısı 15.6 milyon adete ulaşmış.

Yine en son verilere göre 305 vergi dairesi otomasyona geçirilmiş olup 143 vergi dairesinde de çalışmalar halen devam ettirilmekte.

Haziran 2006 tarihi itibarıyla bütün vergi dairelerinin otomasyona geçmesi planlanmaktadır.

Vergiler üzerinde yapılan ve yapılacak olan radikal değişikliklerin yanı sıra beklentimiz kayıt dışındaki azalmayı somut olarak görmek.

Çünkü ekonominin asıl ihtiyaç duyduğu tüm kurumlar üzerindeki vergi yükü ile beraber kayıt dışının azaltılmasıdır.

Dış kaynaklara göre; Türkiye, kayıt dışının tüm ekonomi içersindeki payının yüzde 34'lere varan bir oran ile dünyada 150 ülke arasında 65'inci sırada olduğu belirtiliyor.

Bu durum ülkemizde hala kayıtdışının büyük bir sorun olmaktan çıkarılmadığını gösteriyor.

Vergi Dairesi Başkanlıkları kanalı ile getirilen sistem değişikliği ciddi bazı katkılar sağlayacak gibi.

Bu doğrultuda amaç; herkesin vergi vermesini sağlamak, vergiyi yaygınlaştırmak olmalıdır.

Diğer AB ülkelerinde olduğu gibi bizim de vergileri basite indirgememiz ve vergi oranlarını düşürmemiz en doğru yaklaşımlardan biri olacaktır.

Bu bakımdan yapılan vergi indirimleri ile vergi sisteminin daha iyi olacağı konusunda umutluyuz.

Kaynaklar:

- Aydemir Birol, Türkiye'de Katma Değer Vergisi Uygulamasının Değerlendirilmesi, Ankara DPT
- Maliye Bakanlığı, www.maliye.gov.tr
- Gelir Dairesi Başkanlığı, www.gib.gov.tr
- “Yeni Gelir Vergisi Tarifesi Yasalaştı”, www.memurlar.net, 30.03.2006
- İlkorur Korkmaz, “Yeniden Vergi Konusu”, Radikal Gazetesi. 04.04.2006
- Gençyürek Levent, “Vergi Manzaramız”, Yeniasır Gazetesi, 29.12.2005